

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta (HE 15/2015 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Pekka Ripatti, Energiavirasto
- johtava asiantuntija Maiju Seppälä, Energiavirasto
- asiantuntija Pia Oesch, Energiateollisuus ry
- toiminnanjohtaja Anni Mikkonen, Suomen Tuulivoimayhdistys ry
- puheenjohtaja Kalevi Nikula, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry
- energia-asiantuntija Tapio Pitkäranta, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia.

Ehdotetun lain mukaan tuulivoimalan hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttäisi voimassa olevaa kiintiöpäätöstä. Kiintiöpäätös olisi voimassa enintään 1 päivään marraskuuta 2017. Merituulivoimalan kokeiluhanke, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea, hyväksyttäisiin kuitenkin syöttötariffijärjestelmään ilman kiintiöpäätöstä. Kiintiöpäätöstä koskevat hakemukset hylättäisiin, kun syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevien päätösten ja tehtyjen kiintiöpäätösten sekä kyseisen merituulivoimalan kokeiluhankkeen perusteella tuulivoimaloiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on ensimmäisen kerran ylittänyt syöttötariffijärjestelmään hyväksyttävän tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetin.

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2015 vp

Lisäksi esityksen mukaan sähkön tuottajalle säädetty velvollisuus tehdä ennakoilmoitus päätöksestä rakentaa syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytykset täyttävä tuulivoimala, bio-kaasuvoimala tai puupolttoainevoimala kumottaisiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä siirtymäsäännökseen tehtävin täsmennyksin.

Tuulivoiman syöttötariffijärjestelmä on muodostunut valtiontaloudellisesti ennakoitua merkittävästi raskaammaksi toteutuneen sähkön markkinahinnan huomattavasti oletettua matalamman tason vuoksi. Käsiteltävän esityksen päätavoitteena on tuulivoimaloiden syöttötariffijärjestelmän hallittu sulkeminen siten, että järjestelmästä valtiolle aiheutuvia kustannuksia kyetään jossain määrin rajaamaan. Muutoksena nykyiseen sääntelyyn syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksenä on kiintiöpäätös, joka on voimassa enintään 1 päivään marraskuuta 2017 asti. Järjestelmän kokonaiskapasiteetti pysyy ennallaan (2 500 megavolttiampeeria), mutta siitä ei enää vapaudu kapasiteettia uudelleen käytettäväksi. Vireillä olevalta merituulivoiman kokeiluhankkeelta ei kuitenkaan edellytettäisi kiintiöpäätöstä.

Uuden sääntelyn myötä vielä vapaana oleva kokonaiskapasiteetin osa sidottaisiin kiintiöpäätöksiin, merituulivoimaa koskeva poikkeus huomioden, ja kokonaiskapasiteetin ylittävät hakemukset hylättäisiin. Kiintiöpäätöksiä ei enää tämän jälkeen voisi hakea, vaikka kapasiteettia vapautuisi esimerkiksi kiintiöpäätöksen saaneen hankkeen peruuntuessa. Kiintiöpäätökselle asetettava enimmäisvoimassaoloaika varmistaa, että syöttötariffijärjestelmään hyväksytyjen tuulivoimaloiden yhteenlaskettu kapasiteetti nousee enimmäistasolleen vuonna 2018 ja tuotantotukien maksutukset päättyvät asteittain seuraavan 12 vuoden aikana.

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Niiden avulla pyritään rajaamaan tuulivoiman syöttötariffijärjestelmästä valtiolle koituvia kustannuksia puuttumatta voimassa olevan tukijärjestelmän peruslähtökohtiin. Valiokunta katsoo, että pitämällä kokonaiskiintiö, tukitaso ja keskeiset tuen myöntöedellytykset ennallaan kyetään turvaamaan yritysten ja sijoittajien investointi- ja toimintaympäristön vakaus. Ehdotetut muutokset eivät myöskään vaaranna kansallisten uusiutuvan energian lisäystavoitteiden saavuttamista.

Valiokunta pitää myös tarkoituksenmukaisena, että Porin Tahkoluodon merituulivoimalan kokeiluhankkeen pääsy syöttötariffijärjestelmään varmistetaan esitetyllä tavalla. Hanketta on jo tuettu valtion varoin, ja sen toteuttamisen arvioidaan tuottavan merkittävästi uutta, laajemmin hyödynnettävää tietoa merituulivoiman rakentamisesta ja käytöstä. Osana cleantech-liiketoimintaa kokeiluhankkeella on merkitystä myös vientimarkkinoidemme kannalta erityisesti Itä- ja Pohjanmeren tuulivoimahankkeita ajatellen.

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2015 vp

Ottaen huomioon, että kokonaiskiintiö on vireillä olevat hakemukset ja ilmoitukset mukaan lukien jo ylitetty, on perusteltua, että ennakoilmoitusvelvoite poistetaan ehdotetulla tavalla. Samalla voidaan purkaa turhaa hallinnollista taakkaa.

Nyt tehtävien muutosten myötä nykyisen järjestelmän voimassaololle voidaan asettaa selkeä päättymisajankohta. Tämä puolestaan mahdollistaa uuden uusiutuvan energian tukijärjestelmän valmistelujen aloittamisen. Talousvaliokunta painottaa, että tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota järjestelmän markkinaehtoisuuteen ja teknologianeutraalisuuteen siten, että järjestelmä mahdollistaa muuttuvien olosuhteiden edellyttämän jouston. Tukijärjestelmän kehittämisessä tulee hyödyntää kertynyttä kokemusta tuulivoimarakentamisen kustannuksista ja tutkimustietoa tuulivoimarakentamisen taloudellisista ohjauskeinoista. Valiokunta pitää tärkeänä, että valmistelutyö aloitetaan mahdollisimman pikaisesti rinnan kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelujen kanssa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Säännöksen 2 momentin siirtymäsäännöksen mukaisesti tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevaan hakemukseen, joka on vireillä tämän lain tullessa voimaan, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Talousvaliokunta esittää, että ehdotettua 2 momentin "vireillä"-termiä täsmennetään lisäämällä momenttiin viittaus lain 14 §:ään, jossa säädetään hakemusmenettelystä.

Syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus on vireillä 14 §:ssä säädettyllä tavalla, kun hakemus on tehty 14 §:n mukaisesti ja on osoitettu, että laissa säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole laissa säädettyä estettä. Syöttötariffijärjestelmän hyväksymishakemuksen yhteydessä on tällöin osoitettava 7 §:n mukaisten yleisten ja 9 §:n 2 ja 3 kohdassa säädettyjen erityisten edellytysten täyttyminen. Yleisten edellytysten mukaisesti syöttötariffijärjestelmään voidaan hyväksyä tuulivoimala, joka sijaitsee Suomessa tai Suomen aluevesillä ja joka on liitetty sähköverkkoon siellä sekä jolla on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset sähkön tuotannolle. Erityisten edellytysten mukaisesti järjestelmän piiriin hyväksyttävän voimalaitoksen on oltava kokonaisuudessaan uusi ja sen generaattoreiden yhteenlasketun nimellistehon on oltava vähintään 500 kilovolttiampeeria.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 15/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 13 § ja 17 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 17 c §:n 1 momentti laissa 434/2014, ja

muutetaan 6 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 1 momentti sekä 17 b §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 3 momentti, 9 §:n 2 momentti sekä 17 b §:n 2 ja 3 momentti laissa 434/2014, seuraavasti:

6 §

Syöttötariffijärjestelmä

Etuoikeus saada biokaasuvoimala ja puupolttoainevoimala hyväksytyksi syöttötariffijärjestelmään on sillä sähkön tuottajalla, joka on ensimmäisenä hakenut hyväksymistä 14 §:ssä säädettyllä tavalla. Etuoikeudesta saada tuulivoimalalle kiintiö vahvistetuksi syöttötariffijärjestelmän tämän pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaisesta enimmäismäärästä (*tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetti*) säädetään 17 a §:ssä.

9 §

Tuulivoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset

Tuulivoimala voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään vain, jos sille on päätöksellä vahvistettu kiintiö tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetista sekä:

Merituulivoimalan kokeiluhanke, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea, hyväksytään syöttötariffijärjestelmään.

14 §

Hakemus

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön sekä tuulivoimalan osalta, merituulivoimalan kokeiluhaketta lukuun ottamatta, lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimas-

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2015 vp

saolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen.

15 §

Hyväksymispäätös

Energiavirasto hyväksyy voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmään, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja että hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

17 b §

Tuulivoimalaa koskeva kiintiöpäätös

Energiaviraston on hylättävä kiintiöpäätöstä koskeva hakemus, jos on painavia perusteita epäillä, että tuulivoimalan tuuliturbiinien suuren määrän takia tai muista syistä sähkön tuottajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitusta tehdä hakemusta syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten. Energiaviraston on myös hylättävä kiintiöpäätöstä koskevat hakemukset sen jälkeen, kun tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetti syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevien päätösten ja tehtyjen kiintiöpäätösten sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettun merituulivoimalan kokeiluhankkeen perusteella on ensimmäisen kerran tullut täyteen.

Kiintiöpäätös on voimassa kaksi vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, kuitenkin enintään 1 päivään marraskuuta 2017.

Tämä laki tulee voimaan päivä kuuta 20 .

Tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevaan hakemukseen, joka on viireillä **14 §:ssä säädetyllä tavalla** tämän lain tullessa voimaan, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 2.10.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2015 vp

jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk (osittain)
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Kristiina Salonen sd (osittain)
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Sari Essayah kd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi